

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Dömös Erzsébet ügyvéd által képviselt felperesnek, a Hamar és Társa Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Hamar Sándor ügyvéd által képviselt I. rendű, a Nagy és Trócsányi Ügyvédi Iroda; ügyintéző: dr. Kovács Orsolya ügyvéd által képviselt II. rendű, és a Csuka Ügyvédi Iroda; ügyintéző: dr. Csuka Péter ügyvéd által képviselt III. rendű alperesek ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2012. január 31. napján meghozott, 24.P.21.034/2005/101. számú ítélete ellen, a felperes részéről 102. és 103. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 63.500 (hatvanháromezer-ötszáz) forint, a III. rendű alperesnek 50.000 (ötvenezer) forint másodfokú perköltséget.

A le nem rótt 555.700 (ötszázötvenötezer-hétszáz) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes keresete szerint 6.000.000 forint nem vagyoni és 286.000 forint vagyoni kára és ezek késedelmi kamata, továbbá 2004. február 1. napjától havi 55.000 forint járadék egyetemleges megfizetését kérte az alperesektől. Igényét a Ptk. 345. § (1) bekezdése, 339. § (1) bekezdése, valamint a légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény (a továbbiakban: Lkt.) 54. és 58. §-ára, valamint 71. § 5./ pontjára alapította. Előadta, hogy 2003. december 20-án a ...-i pályán siklóernyőzés során leszállás közben lezuhant, és csigolyatörést szenvedett. Baleseti eredetű munkaképesség-csökkenése 50 %-os. Álláspontja szerint az I. rendű alperes üzemen tartóként szakosztályokon, egyesületeken keresztül irányította a sportolók oktatását. Így a Szövetség üzemeltette az ... Siklóernyős Iskolát is, ahol a kiképzése folyt. Az I. rendű alperes felelősségét abban látta, hogy tevékenységét nem az

alapszabálya által megkövetelt alapossággal látta el, és az általa kiadott tematika szerinti oktatást nem ellenőrizte. A II-III. rendű alpereseket pedig azért tartotta felelősnek, mert oktatását nem a kiképzési utasítás szerint végezték. Az elméleti vizsga nélkül engedték gyakorlati képzésre, melynek során, kismagasságú gyakorló repülés közben balesetet szenvedett. Állította, hogy sem az alperesek által biztosított védőfelszerelése, sem a leszállópálya nem volt megfelelő. A II-III. rendű alperesek terhére kérte értékelni továbbá, hogy a balesetét nem jelentették, és nem is tiltották meg számára, hogy azt követően további lesiklásokat hajtson végre. Az alperesek a jogalapot és az összecszerűséget egyaránt vitatva a kereset elutasítását kérték. Valamennyien vitatták, hogy köztük és a felperes között fokozott veszéllyel járó tevékenység folytatásával jogviszony létesült. Érvelésük szerint a kárfelelősségük feltételei nem állnak fenn. A légijármű parancsnokának a felperes minősült, így a felelősség is őt terhelte. Álláspontjuk szerint a felperes sérüléseinek az előadott módon való keletkezését nem igazolta. A balesete után ugyanis még számos ugrást végrehajtott. Az I. rendű alperes hivatkozott arra is, hogy a felperes sem a szövetségnek, sem a tagszervezeteinek nem volt tagja. Ennek hiányában pedig nincs olyan jogviszony, amely vele szemben az igényérvényesítést lehetővé tenné. Tagadta, hogy a felperes általa szervezett oktatásban vett volna részt. Utalt arra is, hogy a felperes a balesetet a hatóságoknak nem jelentette, így annak kivizsgálása sem történt meg. A II-III. rendű alperesek elsődleges védekezése szerint a káresemény és a perbevonásuk időpontja között a fokozott veszéllyel járó tevékenységből eredő kárigényekre irányadó három éves elévülési idő már eltelt. Állították továbbá, hogy oktatóként közvetlenül a felperessel nem álltak jogviszonyban. Az oktatás egyébként a jóváhagyott tematika szerint folyt, az elméleti és gyakorlati oktatás egy időben is történhetett. Hivatkoztak arra is, hogy a felperes önként, a saját felelősségére végzett veszélyes sporttevékenységet, az ebből eredő károkat másra nem háríthatja.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Indokolása szerint a felperes nem volt az I. rendű alperes tagja. Az I. rendű alperes részéről az oktatási tematika kidolgozásának a balesettel való ok-okozati összefüggése nem igazolt. Konkrét ellenőrzési feladatot sem a törvény, sem az alapszabály alapján nem kellett ellátnia. Az oktatást végző egyesület és annak sporteszközei felett üzemben tartói jogosítványai nem voltak. Ezért az ... Siklóernyős Klub oktatói tevékenysége során bekövetkezett balesetért az I. rendű alperest helytállási kötelezettség nem terheli. Megállapította, hogy a felperes által kifejtett tevékenység olyan sporteszköz igénybevételel történt, amelyre a veszélyes üzemi felelősség szabályait kell alkalmazni. A Ptk. 345. § (4) bekezdése szerint az ebből eredő kárigények elévülési ideje három év. Álláspontja szerint kétséges, hogy a II-III. rendű alperesek 2005. november 9-i tanúkénti kihallgatásáig az elévülés nyugvását eredményező helyzet állt fenn, hiszen a felperes ezt megelőzően is ismerte az oktatók személyét és az általuk kifejtett tevékenységet. Velük szemben 2006. december 20-ig terjeszthette volna elő keresetét, az igényérvényesítés tényleges időpontjában, 2008. január 17-én az elévülés már bekövetkezett. Kifejtette ugyanakkor azt is, hogy a veszélyes üzemnek minősülő sporteszközzel kifejtett tevékenységből eredő kockázatot a sportolónak magának kell viselnie, az ebből eredő kárt nem háríthatja másra. A

kihallgatott tanúk vallomása alapján megállapította, hogy a jelenlévők a körülmények alapján a sérülés bekövetkezését nem észlelték. A felperes ugyanis a balesetet követően még háromszor lesiklott. Álláspontja szerint semmi nem utalt arra, hogy a felperes az oktató téves utasítása miatt sodródott ki. Hangsúlyozta, hogy a baleset időpontjában hatályos tematika az egyidejű elméleti és gyakorlati oktatást lehetővé tette. Azonban sem a tematika szerinti kiképzés, sem a sikeres vizsga önmagában nem zárta volna ki az ilyen jellegű baleset bekövetkezését. Mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a klub oktatással kapcsolatos tevékenysége során történt adminisztrációs mulasztásai a baleset bekövetkeztében nem hatottak közre. A kárigény pedig elévülés hiányában sem lett volna teljesíthető. Ezért a további bizonyítás elrendelése nélkül a keresetet elutasította.

Az ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen annak megváltoztatását, és a közbenső ítélettel az alperesek egyetemleges felelősségének megállapítását, másodlagosan a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján az eljárás kiegészítése érdekében a hatályon kívül helyezését kérte. Fellebbezésében fenntartotta azt az álláspontját, hogy balesete azért következett be, mert az I. rendű alperes nem látta el az alapszabálya szerinti irányító-szervezői, illetve az ellenőrzési tevékenységét, a II-III. rendű alperesek pedig nem az I. rendű alperes által kiadott képzési tematika szerint folytatták az elméleti és gyakorlati oktatását. Változatlanul állította, hogy olyan terepen történt a gyakorlati oktatás, amely tanuló vagy gyakorló pályának nem felelt meg, ráadásul a lankásabb része helyett 80-100 méter magasról indították repülését. Ezen felül olyan beülő eszközt biztosítottak a számára, amelynek nem volt védő merevítő része. A sérülése éppen ennek hiányára volt visszavezethető. Hangsúlyozta, hogy a kirendelt **P. B. G.** eseti szakértő az általa írt szakkönyv tartalmával ellentétes szakvéleményt adott. A magánszakértőként felkért **J. F.** légügyi baleseti helyszínelő pedig ezekre a csúsztatásokra rámutatott. Álláspontja szerint a kirendelt szakértő véleményének a **J. F.** által benyújtott dokumentációval való egybevetése indokoltá tette volna ellenőrző szakértő kirendelését. Utalt arra is, hogy a kirendelt szakértő elfogult volt, a sporttársait védte, hiszen ő maga is oktató volt, az oktatása során történtek balesetek és növendékének balesete miatt ellene is per volt folyamatban. Rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság ítélete számos ténybeli tévedést tartalmaz. A ...-i pályán ugyanis akkor volt első alkalommal, és rögtön az első lesiklásánál történt a baleset. Nem földkupacon ereszkedett le, hanem építési törmelékre zuhant. Hivatkozott a II-III. rendű alperesek tanúkénti vallomására, miszerint az elméleti vizsgára azért van szükség, hogy az anyag ismeretében a gyakorlás megkezdődhessen. Utalt arra, hogy a 45. számú Légügyi Előírást nem helyezték hatályon kívül, a tematika is erre épül. Hivatkozott a Nemzeti Légügyi Igazgatóság határozatára, amely az I. rendű alperest a sportoktatás felfüggesztéséről értesítette az oktatás hiányosságai, és a sok baleset miatt. Ebből álláspontja szerint egyenesen következik, hogy ha az I. rendű alperes az ellenőrzési kötelezettségének eleget tesz, a balesete megelőzhető lett volna. Változatlanul állította, hogy az üzemben tartó az I. rendű alperes volt. Utalt ebben a körben a 20/2002. (III. 30.) KöViM rendelet 2. § 8./ pontjára és 9. §-ára is. Nem vitatta, hogy a II-III. rendű alperesek esetében a veszélyes üzemi felelősség szabályon alapuló kárigény

elévülési ideje eltelt, azonban álláspontja szerint a felelősségük a kártérítési felelősség általános szabályai alapján fennáll. Hivatkozott arra, hogy ha a tematika szerinti fokozatos, naplóval követhető képzésben vesz részt, a baleset bekövetkezésének az esélye lényegesen kisebb lett volna.

Az I. és III. rendű alperesek terjesztettek elő fellebbezési ellenkérelmet, amely az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Az I. rendű alperes azt emelte ki, hogy közöttük a perbeli időpontban semmilyen jogviszony nem állt fenn. Az a sportegyesület, amelynél az oktatása történt, nem tartozott a tagjai közé. A hivatkozott Légügyi Hatóság által jóváhagyott tematika a baleset időpontjában már nem volt hatályos. A felperesnek a felelősségi körébe tartozó szabályszegésekre vonatkozó állítását pedig a kirendelt szakértő cáfolta.

A III. rendű alperes ellenkérelmében azt hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság elévüléssel kapcsolatos jogi álláspontja helyes volt, és a bíróság azt is helytállóan rögzítette, hogy a fokozott veszéllyel járó sporttevékenységből eredő kockázatot magának a sportolónak kell viselnie. Kiemelte, hogy a felperes által megbízott J. F. a siklóernyőzésnek sem oktatója, sem szakértője nem volt.

A Fővárosi Ítéltábla teljes terjedelemben vizsgálta felül az ítéletet, mert annak első fokon jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt [Pp. 228. § (4) bekezdése].

A felperes fellebbezése nem megalapozott.

Az ítéltábla mellőzi a tényállásból az elsőfokú ítélet negyedik oldala harmadik bekezdésének azon megállapítását, hogy a felperes gyakorlati oktatása során az érvényes tematikát betartották. A felek közötti jogvita ugyanis az alkalmazandó képzési tematika megvalósulásának a vizsgálata nélkül elbírálnak volt. Az ítéltábla egyebekben az elsőfokú bíróság által megállapított tényállással és az érdemi döntéssel egyetértett, annak jogi indokait azonban alapvetően nem osztotta az alábbiak miatt:

A felperes elsődlegesen a törvényben meghatározott, illetve az Alapszabálya alapján fennálló irányítási, illetve ellenőrzési kötelezettsége elmulasztásában jelölte meg az országos szakszövetséggként működő I. rendű alperes kárfelelősségének indokát. A baleset időpontjában hatályos, sportról szóló 2000. évi CXLV. törvény (a továbbiakban: Stv.) 25. § (1) bekezdése a szakszövetségek esetén a Ptk., valamint az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény (a továbbiakban: Et.) vonatkozó rendelkezéseit rendelte megfelelően alkalmazni a sporttörvényben írt eltérésekkel. A Ptk. 61. §-a szerint az egyesület olyan önkéntesen létrehozott, önkormányzattal rendelkező szervezet, amely az alapszabályában meghatározott célra alakul, nyilvántartott tagsággal rendelkezik, és céljának elérésére szervezi tagjai tevékenységét. Az Stv. 25. § (2) bekezdése - az Et. 2. § (1) bekezdésétől eltérően - kimondta, hogy a szakszövetségnek csak a sportági versenyrendszerben részt vevő sportszervezet lehet a tagja. A felperesnek az I. rendű alperessel szembeni kárigénye eredményes érvényesítéséhez ebből következően a Pp. 164. § (1)

bekezdése alapján alapvetően azt kellett igazolnia, hogy a képzését végző sportegyesület az I. rendű alperes tagja volt.

A felperes igényérvényesítése alapjául nem az 'B' Siklóernyős Iskolával írásban kötött, majd felbontott szerződés szolgált. Állítása szerint ugyanis szóbeli megállapodás alapján az ... Siklóernyős Iskola által szervezett oktatásban vett részt. Az I. rendű alperes a perben mindvégig tagadta a felperes által megnevezett egyesület tagságát. Ez a tény a 2003. december 20-i tagnyilvántartás adatai nélkül kétséget kizáró módon nem volt megállapítható, holott ennek hiányában az Alapszabályban meghatározott, a tagságot érintő kötelezettségek ellátását a felperes nem kérhette számon az I. rendű alperestől. Az elsőfokú bíróság a tagsági jogviszony fennállásának bizonyítására vonatkozó tájékoztatást a felperesnek nem adott, de ennek azért nem volt az ügy érdemére kihatása, mert a felperes keresete az I. rendű alperessel szemben akkor sem lenne teljesíthető, ha bizonyított lenne, hogy az ... Siklóernyős Iskola - mint a ... Sportegyesület szakosztálya - az I. rendű alperes tagszervezete volt.

Az I. rendű alperes az Stv. 26. § (1) bekezdés j./ pontja alapján a közoktatás és a felsőoktatás keretén kívüli sportoktatói tevékenység folytatásához szakhatóságként külön jogszabályban meghatározott díj ellenében előzetes hozzájárulást adhatott ki. Más tevékenységeire azonban a törvény alapján hatósági jogkörrel nem rendelkezett.

Az Lkt. 32. §-a a lajstromozásra nem kötelezett légi járművek vezetőinek egyesületekben történő képzését a légi közlekedési hatóság engedélyéhez kötötte. A polgári, légi jármű üzemben tartásának szakmai feltételeiről és engedélyezési eljárásról szóló 20/2002. (III. 30.) KöViM rendelet 15. § (1) bekezdése pedig úgy rendelkezett, hogy az üzemben tartást a hatóság ellenőrzi. Mindezek alapján azt lehetett megállapítani, hogy az I. rendű alperesnek nem volt olyan ellenőrzési kötelezettsége sem az oktatás, sem a légi jármű tekintetében, ami megakadályozhatta volna a felperes balesetének a bekövetkeztét.

A felperes az I. rendű alperes felelősségét a veszélyes üzem működéséből eredő károk megtérítésére vonatkozó szabályokra is alapította. A Ptk. 345. § (1) bekezdése alapján az üzemben tartó köteles a fokozott veszéllyel járó tevékenységből eredő károkat megtéríteni. A Lkt. 71. § 20. pontja szerint üzemben tartó a légi jármű működését szervező, fenntartó felelős természetes vagy jogi személy. A polgári légijárművek típus- és légialkalmasságáról szóló 63/2001. (XII. 23.) KöViM rendelet 57. § d./ pontja üzemben tartás alatt azon tevékenységek összességét érti, amelyek során az üzemben tartó a légijármű alkalmazási céljának megfelelő felhasználását szervezi és irányítja, a légijármű légialkalmasságának és üzemképességének fenntartásáról gondoskodik, továbbá a repülések végrehajtását a vonatkozó előírásokkal összhangban szervezi, irányítja és felügyeli.

Az alperesek védekezésének egyik eleme az volt, hogy a siklóernyőzés során bekövetkezett károkért való felelősség a légi jármű parancsnokaként a felperest terhelte. Az Lkt. 54. § (2) bekezdése valóban úgy rendelkezik, hogy a

lajstromozásra nem kötelezett légi jármű parancsnoka a légi jármű vezetője. Az 55. § (3) bekezdése pedig azt is kimondja, hogy a kiképzés alatt álló légijármű-vezető növendéket az önálló repülési feladat teljesítése közben parancsnoknak kell tekinteni. A perbeli körülmények között tehát ténylegesen a felperes volt a légi jármű parancsnoka. Ez a körülmény azonban az üzemben tartó kárfelelőssége szempontjából nem bírt jelentőséggel, a parancsnoki minőségéből adódóan a felperes nem vált egyúttal a légi jármű üzemben tartójává is. Annak változatlanul azt a személyt kellett tekinteni, aki a légi járművel kapcsolatban a jogszabályban meghatározott feladatokat - rendszeres és tartós jelleggel - ellátta.

A felek egyező, tanúk által megerősített előadása szerint a felperes által használt siklóernyő a sportegyesület tulajdonát képezte. A felperes repülését az egyesület szervezte és felügyelte. Semmilyen bizonyíték nem utalt arra, hogy az üzemben tartás fogalmi körébe tartozó tevékenységek ellátásában az I. rendű alperes is részt vett volna. Helyesen állapította meg tehát az elsőfokú bíróság, hogy az üzemeltetéssel, illetve annak hiányosságával összefüggésben keletkezett károkért az I. rendű alperes nem volt felelőssé tehető.

Az ítélet tábla a felperes objektív felelősség alapján támasztott kárigénye tekintetében kiemeli, hogy a Ptk. 345. §-ának szabályai a veszélyes üzemi tevékenységgel harmadik személynek okozott károk esetén alkalmazhatók. A felperes pedig a légi jármű parancsnokaként (vezetőjeként) nem minősült kívülálló harmadik személynek. A repülése során bekövetkezett károk megtérítése iránti igénye - akár az üzemben tartóval, akár mással szemben - jogszabály eltérő rendelkezése hiányában ezért a kártérítési felelősség általános szabályai alapján volt elbírálendő.

Az általános szabályok alapján támasztott kártérítési követelések esetén nem a Ptk. 345. § (4) bekezdésében szabályozott három, hanem a Ptk. 324. § (1) bekezdése szerinti öt éves elévülési idő az irányadó. A felperes II-III. rendű alperesekkel szembeni igényének elévülése tehát bizonyosan nem következett be, az ítélet tábla az elsőfokú bíróság elévülés kérdésében elfoglalt jogi álláspontját egyáltalán nem osztotta. Ennek azonban a következők miatt nem volt ügydöntő jelentősége:

A felperes előadása szerint kára sportegyesületi keretek között végzett sportoktatói tevékenységgel összefüggésben keletkezett. Az Stv. 23. § (1) bekezdése esetében mégsem volt alkalmazható, mert az, a sportszakemberek által harmadik személyeknek okozott károkért való felelősség szabályait tartalmazta. A rendelkezésre álló bizonyítékok szerint viszont a felperes és az egyesület között szóban, oktatásra vonatkozó szerződés jött létre. A felperes erre figyelemmel a kárának megtérítését a szerződésszegésért való felelősség szabályai alapján követelhetette, az egyesülettel szemben.

A még tanúként tett vallomása szerint a baleset idején a II. rendű alperes az ... Klub tagja volt. A felperes oktatását a tagsági jogviszonya alapján végezte. Vele ellentétben a III. rendű alperes tagsági jogviszony fennállása nélkül, külsősként járt

el a felperes képzése során. A Ptk. 315. §-a kimondja, hogy aki kötelezettsége teljesítéséhez vagy joga gyakorlásához mást vesz igénybe, ennek magatartásáért felelős. A Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiumának tanácselnöki értekezlete úgy foglalt állást, hogy a jogosult kárának megtérítését főszabály szerint a szerződésszegéssel okozott károkért való felelősség szabályai alapján kérheti. Közvetlenül a teljesítési segéddel szemben csak akkor fordulhat, ha az a kárt valamilyen többlettényállás megvalósításával okozta. A rendelkezésre álló adatok alapján a felperes és az egyesület közötti jogviszony keretét meghaladó tényállási elem nem merült fel, a felperes károsodása - az előadása szerint - képzése során következett be. Ilyen körülmények mellett viszont nem volt jogi lehetőség arra, hogy az egyesülettel kötött szerződése ellenére, a II-III. rendű alperesekkel szemben lépjen fel kárigényével.

A kifejtettek szerint a peres felek között nem állt fenn olyan jogviszony, amely az alperesek bármelyikének a kárfelelőssége alapjául szolgálhatott volna. A jogvita elbírálása szempontjából nem volt tehát jelentősége annak, hogy a felperes elméleti és gyakorlati képzése, illetve a repülésének tárgyi feltételei az irányadó szabályoknak megfeleltek-e, ennek vizsgálata ugyanis a felperesnek az egyesülettel szembeni kárigénye körébe tartozik. Az elsőfokú bíróság ezért helyesen járt el, amikor további bizonyítás lefolytatása nélkül érdemi határozatot hozott, a tárgyalás, vagy a bizonyítási eljárás megismétlése, illetőleg kiegészítése céljából a Pp. 252. § (2)-(3) bekezdése szerint az ítélet hatályon kívül helyezésére nem volt szükség. Az ítélet tábla a módosított, illetve kiegészített indokok alapján az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helyben hagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért köteles a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján megfizetni az alperesek másodfokú eljárás során felmerült költségét. Ennek összegét az ítélet tábla a másodfokú eljárás munkaigényéhez mérten az I. rendű alperes esetében 50.000 forint és áfa, míg a III. rendű alperes esetében 50.000 forintban határozta meg. A II. rendű alperesnek a másodfokú eljárással összefüggő költsége igazoltan nem merült fel, mert képviselője írásban nem terjesztett elő fellebbezési ellenkérelmet és a fellebbezési tárgyaláson sem jelent meg.

A le nem rótt fellebbezési illetéket a felperes személyes költségmentessége folytán a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2013. április 10.

Világhyiné dr. Böcskei Terézia s. k.

a tanács elnöke

Dr. Csóka István s. k.
Sándor s. k.
előadó bíró

Dr. Lente
bíró

A kiadmány hitelül:
dr. Remesné Sütő Petra
bíróági ügyintéző